

Висновки. Отже, мотивація афіліації виступає чинником компетентного спілкування у юнацькому віці. Зокрема, юнаки з переважанням високого рівня афіліації, дійсно, характеризуються вираженою комунікативною компетенцією. Натомість, юнаки, яким не властива афіліативна потреба, справді, характеризуються зниженим рівнем компетенції у спілкуванні. Разом із тим, дана робота не вичерпує всіх аспектів проблеми пошуку чинників комунікативної компетентності представників юнацького віку. Зокрема, перспективою подальших досліджень може виступати вивчення локусу контролю чи схильності до ризику як детермінант комунікативної активності студентів.

Література:

1. Бачинська С.В. Теоретичні засади психологічних особливостей спілкування. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. №2(8). С.16–22.

2. Вінс В. Психологічні чинники порушення міжособистісних комунікацій підлітків. *Актуальні проблеми сучасної психології : шляхи становлення особистості: збірник наукових статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної офлайн-онлайн конференції учнівської молоді, студентів, аспірантів, молодих учених та науковців, м. Переяслав-Хмельницький, 14 –16 травня 2019 р.* Переяслав-Хмельницький: «Видавництво К С В», 2019. С. 334- 340.

3. Когут І.В. Інформаційна компетентність як структурний компонент професійно-педагогічної комунікативної компетентності педагога в сучасному освітньому просторі. *Освітологічний дискурс*. 2018. №3-4(22-23). С. 234-245.

ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕСТРУКТИВНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ ІЗ РІЗНИМИ ПОКАЗНИКАМИ ТРИВОЖНОСТІ

Жарая О.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
soldatova.oleksandra@gmail.com*

Актуальність проблеми. Підвищення кількості конфліктів та ускладнених стосунків юнаків вимагає психологічного дослідження, спрямованого на уточнення факторів, які сприяють їх протистоянню та ускладненням у спілкуванні, визначення ролі особистісних якостей у налаштуваннях молодих людей на міжособистісну взаємодію. Особливо важливо при цьому визначити роль тривожності як вагомий характеристики емоційної сфери юнаків у здійсненні міжособистісного спілкування молоді.

У юнацькому віці відбувається збільшення потреби в спілкуванні, збільшення часу на спілкування і розширення його кола, включаючи різноманітні формальні та неформальні форми взаємодії з соціальним оточенням (Н.Є. Завацька, В.Л. Злишков [1], І.В. Когут [2], Л.О. Котлова [3], А.В. Мудрик). У цьому віці відбувається і поглиблення, індивідуалізація

спілкування, а сама активність молоді у різних соціальних контактах задає напрямки формування інтрапсихічних характеристик юнаків (К.В. Седих, В.Ф. Моргун [4]). Незважаючи на те, що у психології є чимало робіт, у яких розглядаються ті чи інші аспекти емоційної сфери юнаків (Т.О. Гаврилова, І.В. Дубровіна, І.С. Кон, М.М. Тесленко), фактично відсутні дослідження, в яких би вивчався вплив тривожності на комунікативні характеристики представників даного віку, формування у них деструктивних комунікативних тенденцій.

Мета роботи – описати результати емпіричного дослідження специфіки деструктивних комунікативних тенденцій студентів із різними показниками тривожності.

Методика та організація дослідження. Проведене дослідження включало три етапи – теоретичного обґрунтування, проведення дослідження та інтерпретації його результатів. У дослідженні взяли участь 60 студентів (36 дівчат та 24 хлопці) Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, психолого-педагогічного факультету. Для емпіричного дослідження деструктивних комунікативних тенденцій студентів із різними показниками тривожності пропонуються методики: Опитувальник «Особистісна та ситуативна тривожність» (Ч. Спілбергер); «Оцінка рівня схильності до спілкування» (В.Ф. Ряховський); методика дослідження комунікативного контролю (М. Шнайдер) та Методика діагностики домінуючої стратегії психологічного захисту (за В.В. Бойко).

Результати дослідження. Отримані результати засвідчують відмінності в комунікативних стратегіях юнаків із різним показником тривожності. Для переважної більшості юнаків із низьким рівнем тривожності (60%) властива виражена потреба у спілкуванні з однолітками. Не передбачаючи виникнення конфліктів та не переживаючи через те, як їх сприймуть партнери по спілкуванню, юнаки з низьким рівнем тривожності більше налаштовані на взаємодію з оточуючими, прагнуть проявляти свої риси та реалізовувати життєві переконання. Натомість, 51% досліджуваних із високим рівнем тривожності схильний дистанціюватися від оточуючих і має низьку потребу в спілкуванні. Натомість, тривожні юнаки більше орієнтовані на уникнення спілкування, адже очікують постійної загрози від оточуючих, конфліктів із ними. Студенти із низьким рівнем тривожності мають знижений комунікативний контроль (41%). Натомість, тривожні студенти характеризуються високим комунікативним контролем (65%). Очікуючи ситуацій, в яких вони можуть проявити себе не компетентно чи посваритися з оточуючими, такі юнаки схильні до надмірного контролю своєї поведінки, постійно бояться не відповідати очікуванням інших та контролюють свої емоції під час взаємодії.

Студенти з різним рівнем тривожності відрізняються за властивими для них тенденціями реалізації психологічного захисту у стосунках. Зокрема, тривожні студенти характеризуються переважанням агресивної стратегії психологічного захисту (61%). Вони, в силу своєї тривожності, очікуючи негативного перебігу комунікативних ситуацій більше схильні займати агресивну і деструктивну позицію психологічного захисту. Ці студенти проявляють вербальну агресію, зневажливе ставлення до опонента у ситуації протистояння.

Натомість, студенти з низькою тривожністю характеризуються переважанням миролюбивої (30%) стратегії захисту у конфліктах чи їх уникнення (44%). Тобто, не маючи вираженої тривожності, ці студенти перебувають у більш оптимальному емоційному стані і тому схильні гуманістично поводитись у конфліктних ситуаціях. Для них не характерні деструктивні комунікативні стратегії, а виявляється прагнення оптимальним чином вирішити конфлікт або ж не приймати у ньому участі. Вони не мають виражених і тривожних очікувань з приводу несприятливого перебігу подій у житті та спілкуванні і тому не агресивно реагують на прояви впливу до них. Тобто, не тривожним студентам прояви деструктивних комунікативних стратегій не характерні.

Висновки. Особливості тривожності впливають на вибір комунікативних тенденцій студентів. Так, студенти з низьким рівнем тривожності не мають деструктивних комунікативних тенденцій, більше схильні до встановлення контактів з однолітками, орієнтовані до низького самоконтролю у взаємодії та обирають миролюбиві стратегії психологічного захисту. Натомість, досліджувані із високою тривожністю характеризуються деструктивними комунікативними тенденціями – дистанційовані від соціальних контактів, мають надмірний самоконтроль та обирають стратегію агресивної протидії у якості психологічного захисту.

Література:

1. Зликов В.Л., Лукомська С.О. Дорога змін: ефективне спілкування у кризових умовах життя. Миколаїв, Видавництво «Іліон», 2016. 182 с.
2. Когут І. В. Зміст формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності в сучасних соціокультурних умовах. *Проблеми освіти*. К., 2013. №77. Ч. 2. С. 75-79.
3. Котлова Л.О. Гендерні особливості конфліктних форм поведінки у підлітковому та юнацькому віці. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія і педагогіка*. 2013. №19. С.95-99.
4. Седих К.В., Моргун В.Ф. Делінквентний підліток. К. : Видавничий дім «Слово», 2019. 272 с.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПІДЛІТКОВОМУ СПІЛКУВАННІ

Забіла Д. Г.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
dinyliazabila18@gmail.com*

Актуальність проблеми. Вивчення особливостей міжособистісної взаємодії у спілкуванні підлітків є актуальним у даний час, що зумовлено специфікою спілкування сучасної молоді. Підліткова взаємодія змінилась під впливом Інтернет-мережі та проявом різних поведінкових патернів, що постулюються засобами масової інформації. На цій основі збільшилась кількість протистоянь підлітків, конфліктів через невідповідність бажаних та